

Maskuliniserende hormonbehandling ved transkønnethed eller andre kønsidentitetsforhold

Denne pjece omhandler kønsbekræftende hormonbehandling med mandlige kønshormoner.

Behandling med kønshormoner vil medføre varige forandringer på kroppens udseende, på seksualfunktionen og på evnen til at blive forælder. Der kan være en risiko ved behandlingen. Følg derfor nøje lægens anvisninger.

Konsekvenser af behandlingen er følgende:

- **Dine blødninger stopper.** Dette vil typisk ske indenfor 1-4 måneder. Hos enkelte stopper blødningerne ikke. Det kan skyldes for høj eller lav dosering af testosteron, men ses indimellem også ved et normalt niveau. I sidstnævnte tilfælde kan det være nødvendigt at supplere med gestagen i en periode. Så længe blødningerne ikke er stoppet, kan du have ægløsninger og dermed risikere graviditet.
- **Mandlig hårvækst.** Du vil gradvist udvikle mandlig hårvækst med skæg og behåring på bryst, arme og ben.
- **Dybere stemme.** Din stemme vil blive dybere.
- **Større klitoris.** Din klitoris vil vokse lidt i størrelse.
- **Øget sexlyst.** I starten vil du måske opleve en øget sexlyst. Denne effekt aftager efter et par måneder.
- **Psykiske ændringer.** Nogle kan opleve, at de i starten bliver mere opfarende og vrede. De fleste oplever dog at blive mere tilpasse.

De fleste af disse ændringer sker gradvist, og det kan tage op til flere år, før du opnår fuld effekt af behandlingen. Du kan se det forventede tidsperspektiv i skemaet bagerst i pjecen.

Hvis du allerede er i behandling med mandligt kønshormon, når du henvises til os, vil vi foretage en samlet vurdering på baggrund af blodprøver og en kropslig undersøgelse. Formålet er at afklare, om behandlingen umiddelbart kan fortsættes, eller om der eventuelt skal foretages justeringer for at sikre en sund balance mellem de ønskede effekter og risikoen for bivirkninger.

Sådan foregår behandlingen

Indledende undersøgelser

Før du påbegynder hormonbehandling, skal du have lavet følgende undersøgelser:

- **Blodprøver.** Du skal have taget blodprøver for at sikre, at dine nyrer, din lever og dit stofskifte fungerer normalt. Desuden måler vi fedtstoffer samt mængden af mandligt og kvindeligt hormon i dit blod.
- **Kropsundersøgelse.** Du skal have lavet en generel kropsundersøgelse, hvor du får målt højde, vægt og blodtryk. Måske bliver du også lyttet på hjerte og lunger, og i sjældne tilfælde vil vi foretage en gynækologisk undersøgelse og en ultralydsskanning af underlivet. Det vil altid være noget, vi aftaler på forhånd med dig, og det vil foregå på en måde, som du kan være med til.

Behandling med testosteron

I langt de fleste tilfælde vil vi anbefale, at du begynder med at få tilført det mandlige hormon gennem huden i form af en gel, som giver en jævn koncentration i kroppen. Gelen indeholder det mandlige kønshormon testosteron.

Du skal smøre dig dagligt på ren og tør hud på skuldre, arme eller mave. Du må ikke bruge gelen omkring kønsorganerne eller brystvorterne, og du må ikke gå i bad lige efter, at du har smurt dig. Du skal være opmærksom på, at der er risiko for at overføre testosteron ved tæt hudkontakt med andre. Læs derfor indlægssedlen i pakken grundigt med hensyn til forholdsregler ved brug.

Sådan forbereder du dig

Bestil tid til blodprøver cirka 2 uger før hver aftale

Du skal have taget blodprøver 2-3 uger før hver aftale i Center for Kønsidentitet. Det er vigtigt, at du har smurt dig med testosteron-gelen **2 timer før blodprøven**.

Du skal selv bestille tid, der hvor du plejer at få taget blodprøver (eget lokalt hospital, egen læge eller sundhedscenter). Vi bestiller blodprøverne, men minder dig ikke om at få dem taget.

Undlad at smøre albuebøjningerne

Det er vigtigt, at du ikke smører gelen i albuebøjningerne den dag, du skal have taget blodprøver, da det kan give forkerte prøvesvar.

Mulige bivirkninger

Der er en række bivirkninger ved behandlingen, som det er vigtigt, du er opmærksom på. Disse er grunden til, at vi undersøger dig hyppigt i starten af behandlingen. Du kan opleve følgende bivirkninger:

Let øget risiko for hjertekarsygdom

- Let øget risiko for hjertekarsygdom, det vil sige forhøjet blodtryk og blodprop i hjertet samt for stort hjerte.
- Ved for høj dosering er der risiko for blodpropper i venesystemet.

Organpåvirkning

- Påvirkning af leveren
- Påvirkning af nyrerne.

Øvrige bivirkninger

- Rød og irriteret hud ved gel-behandling
- Ophobning af væske i kroppen
- Blødningsforstyrrelser fra underlivet
- Øget svedtendens og ændret lugt
- Forhøjet blodprocent ("tykkere" blod)
- Smerter i muskler og led
- Uren hud
- Hårtab
- Vægtstigning.

Vær opmærksom på

Du skal selv betale for medicinen

Ved behandling med testosteron skal du selv betale udgifterne til medicinen, men vi kan søge om enkelttilskud, så du opnår tilskud efter de almindelige regler, når du har købt medicin for et vist beløb. Læs mere på <https://www.borger.dk/> søg på 'medicintilskud'. Er du medlem af 'danmark', gives også tilskud derfra.

Hvis du dyrker konkurrencesport

Hvis du dyrker sport på konkurrenceplan, skal du være opmærksom på, at testosteron er på doping-listen.

Kontrol

Kontrol efter 3-4 måneder

Når du har taget hormonerne i 3-4 måneder, skal du komme til kontrol. Husk at få taget blodprøver 2-3 uger før.

Ved kontrollen taler vi om dine oplevelser med behandlingen, vi undersøger dig og kontrollerer dine blodprøver, så vi eventuelt kan justere din testosterondosis.

Kontrol efter yderligere 3-6 måneder

Næste kontrol er efter yderligere 3-6 måneders behandling. Hvis vi da har fundet den rette dosis testosteron, og du tåler behandlingen godt, vil vi tale med dig om, hvorvidt du eventuelt skal overgå til telefonkontroller. Vi vil også drøfte muligheden for at gå over til indsprøjtninger med testosteron.

Fortsat kontrol, hvis du overgår til behandling med indsprøjtninger

Testosteron kan gives som en depotindsprøjtning i en muskel cirka hver 12. uge hos din egen læge. Behandlingen foregår i et samarbejde med os og din egen læge. Det er fortsat os, der har ansvaret for din behandling. Detaljerne aftaler vi sammen med dig.

Kønsbekræftende kirurgi

Hvis du senere får fjernet dine æggestokke, er det vigtigt, at du fortsætter med hormonbehandlingen, da det derefter er den eneste måde, du får kønshormoner på. Kønshormoner er nødvendige for, at din krop fungerer normalt og for at undgå knogleskørhed.

Når du har fået fjernet æggestokkene, kan du ikke længere få børn med dine egne æg. Der er aktuelt ikke noget tilbud om at opbevare æg til senere brug.

Kontakt og mere viden

Hvis du har spørgsmål til hormonbehandlingen, anbefaler vi, at du skriver dem ned og tager dem med til første konsultation.

Center for Kønsidentitet

Sekretær (tidsbestilling, afbud, kontakt til læge, fornyelse af recept)

Tlf. 97 66 04 43

Vi træffes bedst: Mandag – fredag 8.15 – 10.15

Din sygeplejerske (spørgsmål om medicin, bivirkninger, fornyelse af recept)

Helle, tlf. 97 66 06 20

Dorit, tlf. 97 65 49 87

Anne Sofie, tlf. 97 66 65 59

Vi træffes bedst: Mandag – fredag 9.00 – 10.00

Hvis sygeplejersken ikke er til stede, er der indtalt en besked om, hvad du skal gøre.

Forventede virkninger af behandlingen

Effekt	Begyndende ændring	Maksimal effekt opnås
Fedtet hud/akne	1-6 måneder	1-2 år
Behåring	3-6 måneder	3-5 år
Hårtab (hovedbund)	> 12 måneder	Varierende
Muskelmasse og -styrke	6-12 måneder	2-5 år
Omfordeling af kropsfedt	3-6 måneder	2-5 år
Menstruationsophør	2-6 måneder	
Forstørret klitoris	3-6 måneder	1-2 år
Tynde og skrøbelige skedevægge	3-6 måneder	1-2 år
Dybere stemme	6-12 måneder	1-2 år

Noter

